

מדת בדת

לע"נ הגאון רבי יוסף שלמה בן ר' יהודה ליב כהנמן זצוק"ל
הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל
MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 268 פרשת כי תבא תשע"ז

סנהדרין נד-ס

ושניהם נלמדים מאותו פסוק, ואביי סובר שבבהמה לר' ישמעאל חייב אחד כי לא יהיה קדש נאמר על אדם ואזהרה לנשכב למד ר' ישמעאל מהפסוק כל שוכב עם בהמה מות יומת ואינו ענין לשוכב שכבר למדנו הוא הולך לנשכב והתורה כתבה אותו בלשון שוכב ללמד שכמו שענש והזהיר בשוכב כך ענש והזהיר בנשכב, ר' אבהו אומר שמי שנרבע לזכר ולבהמה לר' ע' חייב שתיים משום לא תישכב ומשום לא תתן שכבתך ולר' ישמעאל חייב אחד משום לא יהיה קדש, ואביי סובר שגם לר' ישמעאל חייב שתיים כי לומדים נשכב לבהמה באם אינו ענין שכמו שבשוכב ענש והזהיר כך בנשכב ענש והזהיר, אך מי שבא על זכר והביא זכר עליו ובא על בהמה והביא בהמה עליו בין לאביי ובין לר' אבהו לר' ישמעאל חייב שלש ולר' ע' שתיים.

שנו בברייתא שבזכור לא עשו קטן כגדול ובהמה עשו קטנה כגדולה, ורב מבאר שלא עשו ביאת פחות מבן ט' כביאת בן ט' ושמאל סובר לא עשו ביאת פחות מבן ג' כבן ג' ונחלקו שרב סובר שמי ששיך בשוכב שייך בנשכב ופחות מבן ט' אינו בשוכב, ושמאל סובר שלומדים ממשכבי אשה וישנה ברייתא כדברי רב שזכר בן ט' ויום אחד שבא על בהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה,

דף נה ואשה שמביאה בהמה עליה חייבת בין כדרכה בין שלא כדרכה. **ר"נ בר רב חסדא** אומר שבאשה חייבים בשני משכבות ובהמה דרך שכיבה חייב רק במשכב אחד ולא בצורה אחרת ואילו בבהמה שזה לא דרכה יהיה חייב על כל נקב, ויש ברייתא לא כדברי שניהם שזכר בן ט' שנים ויום אחד שבא על בהמה בין כדרכה בין שלא כדרכה ואשה שמביאה בהמה עליה בין כדרכה בין שלא כדרכה חייב.

רבינא שאל את רבא אם מערה בזכר חייב אמר לו פשוט שחייב שהרי כתוב משכבי אשה, אך השאלה היא במערה בבהמה אמר רבא שהערה שכתובה באחות אביו ואמו או אינו ענין לה כי הרי מקישים את כל העריות להערה של נדה ניתן אותה לבהמה אך קשה אם בהמה היא מחייבי מיתות מדוע כתבו את הערה שלה בחייבי כריתות שיכתבו בחייבי מיתות ב"ד ונלמד מהם, יש לומר שכיון שכל הענין של אחות אביו ואמו הולך לדרשה למדו משם גם את הדרשה של הערה.

רב אחדבוי בר אמי שאל את רב ששת אם המערה בעצמו חייב אמר לו רב ששת צערתי לשאל דבר שלא יתכן, ורב אשי אמר לו שבקישוי זה לא שייך אך זה שייך באבר מת וזה תלוי אם משמש מת בעריות חייב או לא שאם המשמש מת פטור פטור בעצמו, ואם המשמש מת חייב יהיה חייב שתיים משום שוכב ונשכב.

שאלו את רב ששת אם עכו"ם שבא על בהמה יהרגו אותה האם כדי להרגה צריך תקלה וקלון ובעכו"ם יש רק תקלה אך אין קלון, או שנהרגת גם כשהיא רק תקלה, ורב ששת רצה להוכיח מברייתא שאם באילנות שאינן אוכלים ושותים או מריחים אמרה תורה השחת שרוף וכלה כי באה תקלה לאדם על ידם המתעה את חבירו מדרכי חיים לדרכי מיתה ודאי ישחיתו, אך קשה שא"כ עכו"ם שהשתחוה לבהמתו היא תאסר ותיהרג הרי לא יתכן שיש דבר שלא נאסר לישראל ונאסר לעכו"ם, ואין לומר שבהמת ישראל שנעבדה תאסר כמו רביעה אמר אביי שברביעה יש קלון מרובה ונעבד אין קלון מרובה, ואין להוכיח מאילנות שמשחיתים אותם כי באמת בבעלי חיים יש לומר שהתורה חסה עליהם, ורבא אומר שבהמה נרבעת נהרגת כי ישנתה מהעבירה משא"כ בנעבד, אך קשה שאילנות לא נהנים ובכ"ז אמרה התורה להשחיתם יש לומר שבבעלי חיים חסה התורה, ויש להוכיח מדברי המשנה שבהמה תעבור בשוק ויאמרו זוהי שנסקל פלוני על ידה וא"כ יש לומר שהטעם השני הוא תקלה וקלון **עמוד ב** וא"כ לפי הטעם הראשון מדובר בתקלה בלי קלון והיינו בעכו"ם, ויש לדחות שבטעם הראשון מחדשים שהורגים גם בתקלה בלי קלון והיינו בישראל שבא על בהמה בשוגג וכמו שרב המנונא הסתפק אם בבא על בהמה בשוגג אם הבהמה נהרגת רק בתקלה וקלון ובשוגג אין תקלה או שהיא נהרגת גם בקלון ללא תקלה, ורב יוסף רצה להוכיח ממה ששינונו בת ג' שנים ויום אחד מתקדשת בביאה ויבם שבא עליה קנאה וחייבים עליה משום אשת איש ומטמאה את בועלה בנדה לטמא משכבו התחתון כעליון ואם נשאה לכהן היא אוכלת בתרומה אם בא עליה פסול פסלה מכהונה ואחד מהעריות שבא עליה נהרג על ידה והיא פטורה, ומשמע אפילו בהמה ויש כאן קלון ואין תקלה, ויש לומר שאם היא נבעלת במזיד יש

דף נד ישנה ברייתא כדברי רבא שבאמו לר' יהודה אינו חייב משום אשת אביו שכתוב איש פרט לקטן, אשר ישכב את אשת אביו משמע בין כשהיא אמו בין כשאינה אמו, ואמו שאינה אשת אביו לומדים מהפסוק ערות אביו גילה, והוא מופנה להקיש ממנו גזירה שוה, וכתוב מות יומתו בסקילה ואין לומר במיתה אחרת שלומדים דמיהם במאוב וידעוני שהוא בסקילה, ואזהרה יש ללמוד ממה שכתוב ערות אביך לא תגלה זו אשת אביך, ואין לומר ערות אביך ממש שלומדים ממה שכתוב ערות אביך וכתוב באשת אביו ערות אביו גילה ומדובר באישות, ומשמע בין אשת אביו שהיא אמו ובין שאינה אמו ואמו שאינה אשת אביו לומדים מהפסוק ערות אביך לא תגלה וכתוב שמוזהר באמו שאינה אשת אביו, ועונש יש ללמוד שכתוב כאן ערות אביך לא תגלה ובעונש כתוב ערות אביו גילה וכמו שהזהיר על אמו שאינה אשת אביו כך ענש באמו שאינה אשת אביו כאמו שהיא אשת אביו, וכתוב אמך היא שחייב עליה רק משום אמו ולא משום אשת אב, ורבנן סוברים שערות אביך הכוונה ממש ואמנם כבר חייב משום את זכר לא תשכב אלא לחייב עליו שתיים, כמו שאמר רב יהודה שנכרי שבא על אביו חייב שתיים וכן הבא על אחי אביו חייב שתיים, ורבא אומר שרב יהודה דיבר בישראל בשוגג ולענין קרבן והוא אמר נכרי בלשון טובה כי אין לומר נכרי ממש שהרי דינו למות ולא שייך להרגו שתי מיתות, וכן מוכח מהברייתא שהבא על אביו חייב שתיים וכן הבא על אחי אביו חייב שתיים, ללישנא קמא זה לא כר' יהודה שלמד מערות אביך לאמו שאינה אשת אביו וללישנא בתרא זה כר' יהודה, ולומדים אביו בק"ו מאחי אביו שהוא מחמת קורבת אביו וחייב שתיים כך על אביו חייב שתיים, ונחלקו במחלוקת אביי ורבא אם לומדים עונש מק"ו, ורבנן למדו אזהרה לאשת אביו מהפסוק ערות אשת אביך לא תגלה ור' יהודה למד משם אזהרה לאשת אביו לאחר מות אביו, ורבנן למדו את זה מסוף הפסוק ערות אביך היא, ור' יהודה למד משם שחייב בה רק משום אשת אביו ולא משום אשת אב, אך קשה ששינונו במשנה שהבא על אשת אביו חייב משום אשת אב ואשת איש ור' יהודה לא חלק על זה, אמר אביי שר' יהודה חלק בברייתא ואמנם ר' יהודה למד עונש לאחר מות אביו מגזירה שוה אך רבנן לא למדו גז"ש אלא מהפסוק ערות אביו גילה שלר' יהודה הוא מיותר לגז"ש רבנן למדו משם לאחר מות אביו, ואמר רב שישא בר רב אידי שרבנן למדו עונש לאמו שאינה אשת אביו מהפסוק אמך היא שאמו שאינה אשת אביו היא כאמו שהיא אשת אביו.

הבא על כלתו חייב משום כלתו ומשום אשת איש ולכאורה יתחייב משום אשת בנו, אמר אביי שאכן זה החיוב של כלתו שהפסוק פתח כלתו וסיים אשת בנוך היא ללמד שכלתו היא אשת בנו.

משנה הבא על זכר ועל בהמה ואשה המביאה עליה בהמה בסקילה ולכאורה אם חטא האדם מה חטאה הבהמה אלא שבא לאדם תקלה על ידה, ועוד שלא תעבור בהמה בשוק ויאמרו זוהי שנסקל פלוני על ידה.

גמרא זכר לומדים מהפסוק איש פרט לקטן אשר ישכב את זכר בין גדול בין קטן משכבי אשה ללמד שיש באשה שני משכבות ואמר ר' ישמעאל שבוא בא ללמד והוא למד שחייב בזכר שלא כדרכו מות יומתו בסקילה, ואין לומר במיתה אחרת שלומדים גז"ש דמיהם במאוב וידעוני **עמוד ב** ואזהרה לומדים מהפסוק ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא ולמדנו שוכב ונשכב לר' ישמעאל לומדים מהפסוק לא יהיה קדש מבני ישראל ועוד כתוב וגם קדוש היה בארץ עשו ככל תועבות הגוים אשר הוריש, ור"ע למד מהפסוק לא תשכב ויש לקרוא לא תשכב בצירה.

בהמה לומדים מהפסוק איש פרט לקטן אשר יתן שכבתו בבהמה בין גדולה בין קטנה מות יומת בסקילה, ואין לומר בשאר מיתות שכתוב כאן תהרגו וכתוב במסית כי הרג תהרגו והיינו בסקילה ונשכב יש ללמוד שיש פסוק נוסף כל שוכב עם בהמה מות יומת ואם אינו ענין לשוכב נלמד משם נשכב, ואזהרה לומדים מהפסוק ובכל בהמה לא תתן שכבתך לטמאה בה, ונשכב לר' ישמעאל לומדים מהפסוק לא יהיה קדש, ועוד כתוב וגם קדש היה בארץ, ור"ע אומר שלומדים ממה שכתוב לא תתן שכבתך ויש לקרוא לא תתן שכבתך, ור' אבהו אומר שמי שבא על זכר והביא על עצמו זכר לר' ישמעאל חייב שתיים שזה שני אזהרות לא תשכב ולא יהיה קדש, ולר"ע זה נלמד מפסוק אחד חייב אחד, וכן מי שבא על בהמה והביא בהמה עליו לר' ישמעאל חייב שתיים מהפסוק לא תתן שכבתך ומלא יהיה קדש, ולר"ע חייב רק אחד

גם תקלה אלא שהתורה חסה על קטנה ולא על הבהמה, רבא רצה להוכיח מה ששינונו בן ט' שנים ויום אחד שבא על יבמתו קנאה ואינו נותן גט עד שיגדל ומיטמא כנדה לטמא משכב תחתון כעליון ופוסל מתרומה ואינו מאכיל בתרומה ופוסל את הבהמה מעל המזבח והיא נסקלת על ידו, ואם בא על אחת מהעריות נסקלת על ידו, ולכאורה יש כאן קלון בלי תקלה, ויש לומר שכיון שהוא עושה במזיד יש תקלה אלא שהתורה חסה עליו ולא על הבהמה, ויש להוכיח מהמשנה שאומרת טעם נוסף שלא תעבור בהמה בשוק ויאמרו זוהי שנסקל פלוני על ידה ואם בסיפא מדובר בתקלה וקלון א"כ ברישא מדובר בקלון בלי תקלה, ויש לדחות שבסיפא מדובר בתקלה וקלון וברישא מדובר בתקלה בלי קלון והיינו בעכו"ם כמו ששאלו את רב ששת.

משנה מגדף חייב רק כשפירש את השם,

דף נו בכל יום דנים את עדיו בכינוי שאמר יכה יוסי את יוסי אך בגמר הדין לא הורגים בכינוי אלא מוציאים את כל האדם לחוץ ושואלים את גדול העדים אמור מה ששמעת בפירושו והוא אומר והדיינים עומדים על רגליהם וקורעים בגדיהם קרע שאינו מתאחה והשני אומר אף אני שמעתי כמוהו וכשיש שלישי הוא אומר אף אני כמוהו. **גמרא** מגדף חייב רק כשמקלל שם בשם או שם פלוני בשם פלוני, ושמואל אומר שלומדים את זה מהפסוק ונוקב שם בנקבו שם יומת, ונוקב זה קללה כמו שאמר בלעם מה אקב לא קבה קל, ואזהרה לומדים מהפסוק אלוקים לא תקלל, ויש להקשות שנאמר שהכונה שעשה בו חור כמו שכתוב ויקב חור בדלתו והאזהרה היא מהפסוק ואבדתם את שמם לא תעשון כן לה' אלוקיכם, ויש לומר שצריך שם בשם ואין לפרש שמניח שני שמות יחד וקורעם יחד, יש לומר שאז זה נקרא נוקב שני פעמים ואין לפרש שיכתוב שם בפי הסכין וקורע בו כי אז רק חוד הסכין הוא שקורע, ואין לפרש שהכונה הוא לפרש את השם כמו שכתוב ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות, והאזהרה היא מהפסוק את ה' אלוקיך תירא, ויש לומר שצריך שם בשם ועוד שזה אזהרת עשה וזה לא נקרא אזהרה, ועוד שיש ללמוד מהפסוק ויקב את השם ויקלל וא"כ נוקב הכוונה קללה ואין לומר שהכוונה גם לנקב וגם לקללה כי כתוב הוצא את המקלל ולא כתוב הוצא את הנוקב והמקלל א"כ זה דבר אחד.

שנו בברייתא בפסוק איש איש לרבות עכו"ם שמוזהרים על ברכת ה' כישראל ועכו"ם נהרגים בסייף, אך קשה שעכו"ם לומדים מהפסוק ה' שחייב בברכת ה', ור' יצחק נפחא אומר שבא לרבות כינויים וכו"מ ששינונו שלר"מ לומדים מאיש איש כי יקלל אלוקיו ונשא חטאו והרי כבר כתוב ונוקב שם ה' מות יומת וא"כ חייב רק בשם המיוחד וכל הכינויים לומדים מאיש כי יקלל אלוקיו מכל מקום, ותכמים סוברים שעל שם המיוחד במיתה ועל הכינויים באזהרה ולא כדעת ר' מייאשה שאומר שבן נח שביקר את ה' בכינוי לרבנן חייב שכתוב כגור כאזרח שרק בגר ואזרח צריך בנקבו שם אך עכו"ם חייב גם בכינוי, ור"מ לומד מכגור כאזרח שרק גר ואזרח בסקילה ועכו"ם בסייף שלא נאמר כיון שהתרבו התרבו לסקילה, קמ"ל שלא, ולר' יצחק נפחא לדעת רבנן לומדים מכגור כאזרח שרק בגר ואזרח צריך שם בשם אך עכו"ם חייב גם בלי שם בשם ומאיש איש לא לומדים כי התורה מדברת כלשון בני אדם.

שנו בברייתא שיש ז' מצוות בני נח: דינים, ברכת ה', עבודה זרה, גילוי עריות, שפיכות דמים, גזל, אבר מן החי, **עמוד ב** ר' חנינא בן גמליאל סובר שעכו"ם חייב גם על דם מהחי, ור' חידקא אומר שחייב גם על הסירוס, ור"ש אומר שחייב גם על כישוף ור' יוסי מוסיף שבן נח מוזהר על כל האמור בפסוקים לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש קוסם קסמים מעונן מנחש ומכשף וחובר חבר ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים וגו' ובגלל התועבות האלה ה' אלוקיך מוריש אותם מפניך ולא נענשו אם לא הוזהרו על כך, ור"א אומר שבן נח מוזהר על כלאים בבגדים וזרעים ונאסרו רק בהרבעת בהמה ובהרכבת אילן, ואמר ר' יוחנן שלומדים את זה מהפסוק ויצו ה' אלוקים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל, **מוציא** לומדים דינים כמו שכתוב כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו, **מה'** לומדים ברכת השם וכמו שכתוב ונוקב שם ה' מות יומת, **מאלוקים** לומדים איסור ע"ז וכמו שכתוב יהיה לך אלוהים אחרים, **מעל האדם** לומדים שפיכות דמים כמו שכתוב שופך דם האדם, **מלאמר** לומדים איסור עריות כמו שכתוב לאמר הן ישלח איש את אשתו והלכה מאתו והיתה לאיש אחר, מהפסוק **מכל עץ הגן** לומדים איסור גזל, **מאכל תאכל** לומדים איסור אבר מן החי, ור' יצחק שנה להפך מוציא לומדים איסור ע"ז מאלוקים לומדים דינים, וזה מובן כמו הפסוק ונקרב בעל הבית אל האלוקים ומוציא לומדים ע"ז פירושו רב חסדא ור' יצחק בר אבדימי שכתוב בעגל סרו מהר מן הדרך אשר צויתים, או מהפסוק עשוק אפרים רצוף משפט כי הואיל הלך אחרי צו, והנ"מ בין הפסוקים הנ"ל הוא בבן נח שעשה ע"ז ולא השתחוה לה שאם לומדים מועשו חייב משעת עשייה

ואם לומדים מהואיל הלך חייב רק כשהשתחוה לה, ורבא מקשה וכי יש מ"ד שעכו"ם חייב בעשה ולא השתחוה הרי שינונו שעכו"ם מוזהר רק על מה שב"ד של ישראל ממימים ואם אינם ממימים אינו מוזהר על כך ולכאורה זה בא למעט עכו"ם שעשה ולא השתחוה, ורב פפא מבאר שבא למעט גיפוף ונישוק, ולכאורה אם זה דרך עבודתה הוא חייב מיתה אלא מדובר שזה לא כדרכה.

לכאורה קשה שרק ישראל הצטוו על דינים ששינונו שישראל הצטוו י' מצוות במרה ז' שקבלו עליהם בני נח, ועוד דינים שבת וכיבוד אב ואם, דינים לומדים ממה שכתוב שם שם לו חק ומשפט, ובשבת וכיבוד אב ואם נאמר כאשר צוה ה' אלוקיך והיינו שצוה במרה, אמר ר"נ בשם רבה בר אבהו שגם עכו"ם מצווים על דינים אך לבני ישראל התחדש שצריך עדה עדים והתראה, אך יש לדחות מדוע כתוב הוסיפו עליהם דינים ורבא מבאר שהתחדש דיני קנסות, אך יש לדחות שיש לכתוב הוסיפו בדינים, ורב אחא בר יעקב אומר שהתחדש לישראל להעמיד דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר, אך קשה שבזה גם בני נח מצווים כמו ששינונו שכמו שישראל הצטוו להושיב דינים בכל פלך ועיר כך בני נח מצווים על כך אלא מבאר רבא שהתנא הזה סובר כתנא דבי מנשה שמוציא דינים וברכת השם ומכניס במקומם סירוס וכלאים, ור' יהודה סובר שאדם הראשון הצטווה רק על ע"ז שכתוב ויצו ה' אלוקים על האדם, ור' יהודה בן בתירה אומר שהצטווה גם על ברכת השם, ויש אומרים גם על הדינים, ומה שאמר רב יהודה בשם רב שה' אמר אלוקים אני אל תקללוני אלוקים אני אל תמירוני אלוקים אני יהי מוראי עליכם דהיינו דינים, זה כדעת יש אומרים ויש להקשות שאם התנא הזה דרש את ויצו יש ללמוד גם דינים וברכת השם ואם הוא לא דרש ויצו א"כ מהיכן למד את כל השאר, יש לומר שהוא לא דרש ויצו אלא יש לדרוש כל אחד בפני עצמו,

דף נו ע"ז ועריות לומדים מהפסוק ותשחת הארץ לפני האלוקים ודרש תנא דבי ר' ישמעאל שהשחתה זה עריות שכתוב כי השחית כל בשר את דרכו וע"ז שכתוב פן תשחיתון והתנא לעיל לא למד משם שהפסוק רק גילה על מה נענשו, ושפיכות דמים למדו מהפסוק שופך דם האדם והחולקים סוברים שרק למדו משם איזה מיתה אך הוזהר מוצו, גזל לומדים מהפסוק כירק עשב נתתי לכם את כל וכמו שדרש לוי כירק עשב ולא כירק גינה, והחולקים סוברים שפסוק זה בא להתיר להם בשר, אבר מן החי לומדים מהפסוק אך בשר דמו בנפשו לא תאכלו והחולקים לומדים משם להתיר שרצים לבני נח, וסירוס לומדים מהפסוק שרצו בארץ ורבו בה, והחולקים למדו שזה רק ברכה, כלאים לומדים מהפסוק והעוף למינהו, והחולקים סוברים שזה רק לצוות בעלמא.

רב יוסף אומר שבישיבת רב למדו שבן נח הצטווה רק על ג' מצוות: עריות שפיכות דמים וברכת השם, ומקשה רב ששת שאמנם שפיכות דמים לומדים מהפסוק שופך דם האדם אך מנין לחייב על עריות וברכת השם שאם נלמד משפיכות דמים נלמד את כל הז' מצוות ואם נרבה מאיש איש יש לרבות גם ע"ז, ואכן סובר רב ששת שרב אמר שבן נח נהרג על ד' דברים והוא הוסיף גם ע"ז, אך קשה ששינונו שעל דברים שב"ד של ישראל ממימים בע"ז בן נח מוזהר ומשמע שאינו נענש, ור"נ בר יצחק מבאר שאזהרה שלהם זה מיתתם, ורב הונא ורב יהודה ושאר תלמידי רב אומרים שבן נח נהרג על ז' מצוות שהתורה גילתה באחד ולמדו את השאר, אך יש להקשות על גזל ששינונו שאם גנב וגזל ויפת תאר וכן כיוצא בהם כותי בכותי וכותי בישראל אסור וישראל בכותי מותר, ואם נאמר שבן נח חייב על גזל מדוע לא כתוב חייב, יש לומר שכתוב אסור אגב הסיפא שישראל בכותי מותר, אך קשה שבאותה ברייתא כשיש חיוב כתוב חייב שכתוב ברישא שבשפיכות דמים כותי בכותי ובישראל חייב וישראל בכותי פטור, ויש לומר שלא שייך לכתוב לגבי שפיכות דמים שישראל בכותי מותר שהרי שינונו שעכו"ם ורועי בהמה דקה לא מעלים ולא מורידים.

מה שכתוב כיוצא בגזל מבאר רב אחא בר יעקב שהכוונה לפועל בכרם ולכאורה זה מדובר בשעת גמר מלאכה הרי זה מותר ולא בשעת גמר מלאכה זה גזל גמור, ורב פפא מבאר שמדובר בגזל פחות משוה פרוטה, אך קשה א"כ מדוע כותי בישראל אסור הרי ישראל מוחל על פחות משוה פרוטה, יש לומר שאמנם הוא מוחל אך יש לו צער בעת הגניבה, אך יש לדחות שא"כ מדוע בכותי בכותי זה אסור הרי כשאינם בני מחילה זה גזל גמור ורב אחא בר רב איקא מבאר שמדובר בכובש שכר שכיר ולכן כותי בכותי ובישראל אסור וישראל בכותי מותר.

מה שכתוב כיוצא ביפת תאר מבאר רב דימי בשם ר"א בשם ר' חנינא שבן נח יחד שפחה לעבדו ובא עליה, נהרג עליה. וכיוצא בשפיכות דמים לא שינונו ואמר אביי אם מצאנו ברייתא זה לדעת ר' יונתן בן שאול שאומר שהרודף אחר חבירו להרגו ויכול להציל עצמו באחד מאבריו ולא הציל נהרג עליו,

עמוד ב רב יעקב בר אחא מצא בספר אגדה של רב שבן נח נהרג בדיין אחד ובעד אחד אף בלי התראה ודוקא מפי איש ולא מפי אשה ואפילו קרוב מעיד, בשם ר' ישמעאל אמרו שבן נח נהרג על עוברים, ורב יהודה אמר שלומדים מהפסוק אך את דמכם לנפשותיכם אדרוש אפילו דיין אחד, מיד כל חיה, אף בלי התראה, ומיד האדם, אף בעד אחד מיד איש ולא מיד אשה אחיו אפילו קרוב, וטעמו של ר' ישמעאל הוא מהפסוק שופך דם האדם באדם שהוא באדם הכוונה לעובר במעי אמו, ות"ק סובר כתנא דבי מנשה שמיתת בני נח היא חנק והוא למד את באדם לסוף הפסוק כאילו כתוב באדם דמו ישפך והיינו שפיכות דמים שהיא בגוף האדם עצמו והכוונה למיתת חנק.

רב המנונא מקשה וכי אשת בן נח אינה מצווה הרי כתוב כי ידעתיו אשר יציה את בניו ואת ביתו ורב המנונא עצמו תירץ שמבניו לומדים דין וביתו לצדקה, ורב אויא סבא הקשה לרב פפא שנלמד מהפסוק מיד איש ולא מיד אשה שאשת בן נח לא תהרג, ואמר רב פפא שרב יהודה למד מהפסוק שופך דם האדם מכל מקום, אך קשה שנאמר שבת נח לא תהרג בזנות שכתוב על כן יעזב איש את אביו ולא אשה, אמר רב פפא שרב יהודה למד שכתוב והיו לבשר אחד שהפסוק ערבם.

שנו בברייתא מהפסוק איש איש לרבות כותים שמוזהרים על העריות כישראל, אך קשה שעריות לומדים כדלעיל, ויש לומר בשם מדובר בעריות שלהם והברייתא דברה בעריות של ישראל, שכתוב בסיפא בא על עריות ישראל נידון בדיני ישראל ומבאר ר"נ בשם רבה בר אבהו שהכוונה לעדה ועדים והתראה, אך קשה וכי בגלל שעשה בישראל מקילים בו להצריך עדה ועדים והתראה, ור' יוחנן מבאר שהכוונה לבא על נערה המאורסה שלא שייך בעכו"ם ודנים בדין שלנו בסקילה אך שאר אשת איש דנים כדנים, אך קשה שיש ברייתא שבן נח שבא על נערה המאורסה נידון בסקילה על אשת איש נידון בחנק ואם כדנים הרי צריך להיות סייף, מבאר ר"נ בר יצחק שמדובר באשת איש שנכנסה לחופה ועדיין לא נבעלה שאינה בדיניהם כמו שאמר ר' חנינא שרק בעולת בעל יש להם, ישנה ברייתא כדברי ר' יוחנן שלר"מ ערוה שישיראל ממיתים עליה בן נח מוזהר עליה ואם אין ב"ד של ישראל ממיתים בן נח לא מוזהר עליה, וחכמים סוברים שיש הרבה עריות שב"ד של ישראל לא ממיתים ובן נח מוזהר עליהן ואם בא על עריות ישראל נידון כדני ישראל ואם בא על עריות בן נח נידון בדיני בן נח, ויש להחשיב רק נערה המאורסה אך קשה שנחשיב גם נכנסה לחופה ולא נבעלה יש לומר שהוא סובר כתנא דבי מנשה שבכל מקרה מיתה של בן נח היא בחנק,

דף נח יש להקשות איך ר"מ אמר שבן נח מוזהר על עריות שב"ד של ישראל ממייתים הרי שנינו שגור שהורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה יש לו קורבה של אם אך לא של אב, ואם נשא אחותו מהאם יוציא, אך אחותו מהאב יכול לקיימה אחות האב מהאב יוציא אחות האב מהאב יקיים, אחות האם מהאם יוציא אחות אם מהאב לר"מ יוציא ולחכמים יקיים, שר"מ סובר שערוה שהיא משאר אם יוציא ומשאר האב יקיים ומותר באשת אחיו ובאשת אחי אביו ושאר כל העריות מותרות לו לרבות אשת אביו, נשא אשה ובתה כונס אחת ומוציא אחת ולכתחילה לא יכנס, אם מתה אשתו מותר בחמותו ויש אומרים שהוא אסור בחמותו, ורב יהודה מבאר שהברייתא שאחותו אסורה לו זה ר"מ לשיטת ר"א והברייתא שאחותו מותרת זה כר"ע שרק עריות של מיתת ב"ד נאסר בהן בני נח, ששנינו על הפסוק על כן יעזב איש את אביו ואת אמו שלר"א לומדים מאביו שנאסר באשת אביו ומאמו לומדים שנאסר באחות אמו, ולר"ע אביו זה אשת אביו, ואמו אמו ממש, ודבק ולא בזכר באשתו ולא באשת חבירו מוהיו לבשר אחד לומדים לאסור בהמה וחיה שלא נעשים עמו בשר אחד.

ר"א למד מאביו אחות אביו ואין ללמוד אביו ממש כי לומדים את זה מודבק ולא בזכר ואין לומד אשת אביו כי זה כבר כלול באשתו ולא באשת חבירו, ואין לומר שבא לאסור אחר מיתת אביו כי זה כתוב כמו אמו שאסורה גם כשאינה נשואה, ומה שמרבים מאמו לאסור אחות אמו שאין הכוונה ממש כי זה כלול בולא באשת חבירו ואין לומר שבא לרבות לאחר מות אביו כי זה כתוב כמו אביו שלמדנו שאין הכוונה אביו ממש, ור"ע למד לאסור אשת אביו שאין הכוונה אביו ממש שזה כלול בודבק ולא בזכר, ואין לומר שגם אשת אביו כלול בואשתו לא באשת חבירו שהפסוק בא לאסור אף לאחר מיתת אביו, ואין להקשות על אמו שהכוונה ממש שהיא אסורה מדין אשת חבירו כי זה בא לרבות אף אמו מאנוסתו, וסברת מחלוקתם היא **עמוד ב שלר"א** אביו כמו אמו ואמו כמו אביו ניתן למצוא רק באחזה, ולר"ע עדיף להעמיד באשת אביו שנקראת ערות אביו ולא אחות אביו שהיא רק שאר אביו ולא נחשבת ערות אביו, לכאורה יש להוכיח מהפסוק ויקח עמרם את יוכבד דודתו א"כ מותרת אחות אביו מהאם, יש לדחות שיוכבד היתה רק אחות אביו מהאב, ולכאורה יש להוכיח מהפסוק וגם אמנה אחותי בת אבי אך לא בת אמי משמע שבת האם אסורה יש לדחות שבאמת

שרה לא היתה כלל אחותו אלא בת אחיו והיא מותרת בין מהאב בין מהאם אלא שאברהם אמר לאבימלך שקורבת האחות שלי אליה היא מהאב ולא מהאם, ויש להוכיח מהברייתא שאדם לא נשא את בתו כדי שקין ישא את אחותו שכתוב עולם חסד יבנה ומשמע שבלי סברא זו בתו אסורה, יש לומר שכיון שהותרה הותרה,

רב הונא אומר שכתי מותר בבתו ומה שאדם לא נשא את בתו כדי שקין ישא את אחותו ועולם חסד יבנה וללישנא בתרא רב הונא סובר שכתי אסור בבתו ויש ראייה ממה שאדם לא נשא את בתו ויש לדחות שזה כדי שקין ישאנה ועולם חסד יבנה.

רב חסדא אומר שעבד מותר באמו ובבתו שהוא יצא מכלל כותי אך לא בא לכלל ישראל

רב דימי אמר בשם ר"א בשם ר' חנינא שבן נח שיחד שפחה לעבדו ובא עליה נהרג ואמר ר"נ שהיא נקראת אשת העבד ממתי שקוראים לה נערתו של פלוני ורב הונא אומר שהיא מותרת ממתי שהיא הולכת בשוק וראשה פרוע.

ר"א אומר בשם ר' חנינא שבן נח שבא על אשתו שלא כדרכה חייב שכתוב ודבק ולא שלא כדרכה ורבא מקשה וכי יש דבר שמותר בישראל וכותי חייב אלא רבא אומר שבן נח שבא על אשת חבירו שלא כדרכה פטור כי כתוב ודבק באשתו ולא באשת חבירו ולא שלא כדרכה.

ר' חנינא אומר שעכו"ם שהכה את ישראל חייב מיתה שכתוב ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי, ועוד אמר ר' חנינא שמי שסוטר לועז של ישראל כאילו סוטר לועז של שכניה שכתוב מוקש אדם ילע קדש.

ר"ל אומר שהמגביה ידו על חבירו נקרא רשע אף כשלא הכהו ממש שכתוב ויאמר לרשע למה תכה רעך ולא כתוב למה הכית אלא שאף שעדיין לא הכהו קראו משה רשע, וזעירי אמר בשם ר' חנינא שהוא נקרא חוטא שכתוב בכני עלי ואם לא לקחתי בחזקה, וכתוב והי חטאת הנערים גדולה מאד, רב הונא אומר שידו תקצץ שכתוב וזרוע רמה תשבר, ורב הונא עצמו קצץ יד במקרה כזה, ר"א אומר שאין לו תקנה אלא קבורה שכתוב ואיש ורוע לו הארץ, ועוד דרש ר"א מהפסוק הנ"ל שקרקע נתנה רק לבעלי זרועות.

עוד אמר ר"ל על הפסוק עובד אדמתו ישבע לחם שאם אדם עושה עצמו כעבד לאדמה אז ישבע לחם ואם לא לא ישבע לחם.

עוד אמר ר"ל שעכו"ם ששבת חייב מיתה שכתוב ויום ולילה לא ישבותו ובעכו"ם אזהרתם היא מיתתם ורבינא אומר שחייב גם אם שבת ביום אחר ומה שלא החשיבו בו מצוות כי החשיבו רק מצוות שהם בשב ואל תעשה ולא מה שהוא צריך ללכת ולעשות שלא ישבות בשבת.

דף נט אך קשה שדינים זה גם קום עשה ובכ"ז החשיבו יש לומר שיש בהם עשה ולא תעשה לעשות משפט ולא לעוות אותה.

ר' יוחנן אומר שעכו"ם שעוסק בתורה חייב מיתה שכתוב תורה צוה לנו משה מורשה לנו מורשה ולא להם ולא החשיבו את זה בד מצוות כי אם מפרשים מורשה מלשון ירושה א"כ זה כלול בגזל ואם מפרשים מלשון נערה המאורסה א"כ זה כלול בנערה המאורסה ודינו בסקילה, ויש להקשות ששנינו שר"מ אמר שעכו"ם שעוסק בתורה הוא ככהן גדול שכתוב אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ולא כתוב כהנים לויים וישראלים אלא כל אדם אפילו עכו"ם שהוא ככהן גדול, יש לומר שר"מ דיבר כשהוא למד בד מצוות שלהם.

למדו בברייתא מהפסוק אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו זה אבר מן החי ור' חנינא בן גמליאל מוסיף גם דם מן החי שיש לקרוא בפסוק בשר בנפשו לא תאכל דמו בנפשו לא תאכל, ורבנן למדו מדמו להתיר להם אכילת שרצים, וכן יש לדרוש בפסוק רק חזק לבלתי אכל הדם כי הדם הוא הנפש, לבלתי אכל זה אבר מן החי כי הדם הוא הנפש זה דם מהחי ולרבנן לומדים משם שחייב על דם הקזה שהנפש יוצאת בו.

התורה כתבה איסור זה בבן נח ושנתה אותו בישראל כדברי ר' יוסי בר חנינא שמצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסניי היא נאמרה גם לבני נח וגם לישראל ומצוה שלא נשנית בסניי היא נאמרה רק לישראל ולא לבני נח וכלול בזה רק איסור גיד הנשה וכדעת ר' יהודה שעכו"ם לא נאסר בו, יש להקשות על ר' יוסי שנאמר להיפך שהתורה שנתה בסניי לומר שזה נאסר רק לישראל ויש לדחות שבן נח נאסר בע"ז והתורה שנתה ומצאנו שהקב"ה ענש על כך א"כ ודאי שמה שנשנה עכו"ם חייב עליו.

ויש להקשות שנאמר שאם התורה לא שנתה א"כ זה נאסר רק לבני נח ויש לומר שאין דבר של ישראל מותר ואסור לבן נח, ויש להקשות שהתורה התירה יפת תאר לישראל אפילו אשת איש, ויש לומר שמה שעכו"ם לא שייכים בהיתר הזה כי אינם בני כיבוש ומה שבן נח חייב על פחות משהו פרוטה זה בגלל שאינם בני מחילה.

עמוד ב יש להקשות על הכלל שמה שנשנה בסניני נאמר גם לבני נח שבמילה כתוב ואתה את בריתי תשמור ונשנה בסניני ביום השמיני ימול וא"כ בן נח חייב בזה, ויש לומר שהתורה שנתה את זה ללמד שדוחה שבת.

יש להקשות שמצות פריה ורבייה נאמרה לאדם הראשון ונשנתה בסניני לך אמור להם שובו לכם לאהליכם, ויש לומר ששם התורה שנתה לללמד שדבר שנאסר במנין צריך מנין אחר להתירו, אך קשה א"כ כל המצוות נשנו בסניני זה בגלל סיבה כל שהיא ויש לומר שר' יוסי אמר שגם אם שנתה התורה מסיבה מסוימת אך היא לא היתה צריכה לשנות שוב אזהרה, אך קשה א"כ מה הדיוק ממה שהתורה לא שנתה גיד הנשה יש לומר שהתורה לא שנתה את זה כלל, ועוד יש לתרץ לגבי מילה שהקב"ה מזהיר את אברהם עצמו ואתה את בריתי תשמור אתה וזרעך אחריו לדורותם ולא שאר האומות, אך קשה א"כ ישמעאל וזרעו גם יתחייבו במילה, יש לומר שכתוב כי ביצחק יקרא לך זרע ובני עשו לא התחייבו כי הקב"ה אמר ביצחק ולא כל יצחק, ורב אושעיא מקשה א"כ בני קטורה לא יתחייבו במילה, ור' יוסי בר אבין ויש אומרים שר' יוסי בר חנינא למדו מהפסוק את בריתי הפר לרבות בני קטורה.

רב יהודה אומר בשם רב שלא הותר לאדם הראשון לאכול בשר שכתוב לכם יהיה לאכלה ולכל חית הארץ ולא חית הארץ לכם, והקב"ה התיר לבני נח שכתוב כירק עשב נתתי לכם את כל, אך אבר מן החי נאסר להם שכתוב אך בשר בנפש דמו לא תאכלו ובשרצים לא נאסר אבר מן החי שכתוב אך, ומבאר רב הונא שלומדים מבנפשו דמו רק מי שדמו חלוק מבשרו להוציא שרצים שדמם לא חלוק מבשרם, ויש להקשות שנאמר לאדם הראשון ורדו בדגת הים משמע גם לאכילה יש לדחות שזה רק למלאכה ודגים שייכים במלאכה כמו שרחבה הסתפק בהנהיג בעז ושיבוטא אם לוקה, ויש להוכיח ממה שכתוב ובעוף השמים יש לדחות שזה למלאכה ועוף שייך במלאכה כמו שרבה בר רב הונא הסתפק לגבי דש באווזים ותרנגולים לענין לא תחסום לדעת ר' יוסי בר יהודה שחייב רק בעושה בידיו ורגליו, לכאורה יש להוכיח מהפסוק ובכל חיה הרומשת על הארץ יש לומר שבא לרבות נחש כמו שאמר ר"ש בן מנסיא חבל על שמש גדול שאבד מהעולם שלולא התקלל הנחש היה מזדמן לכל אחד מישראל שני נחשים טובים והוא שולח אחד לצפון ואחד לדרום להביא לו אבנים טובות ומרגליות והוא יכל להפשיל לו רצועה תחת זנבו להוציא בה עפר לגינתו וחורבתו, לכאורה יש להוכיח מדברי ר' יהודה בן תימא שאדם הראשון היסב בגן עדן ומלאכי השרת צלו לו בשר וסנינו לו יין והנחש התקנא בכבודו, ויש לומר שמדובר בבשר שירד מהשמים כמו המעשה בר"ש בן חלפתא שכשהלך בדרך פגעו בו שני זאבים ושאגו לקראתו אמר לעצמו הכפירים שואגים לטרף וירדו שני ירכיים מהשמים והם אכלו אחד והשאירו אחד והוא לקחו לביהמ"ד לשאול אם זה כשר ואמרו לו אין דבר טמא יורד מהשמים, ור' זירא שאל את ר' אבהו מה הדין כשירדה דמות חמור מהשמים אמר לו תנין שוטה הרי אמרו אין דבר טמא יורד מהשמים.

דף ס ר"ש אומר שעכו"ם נאסר בכישוף שכתוב מכשפה לא תחיה וכתוב אח"כ כל שוכב עם בהמה מות יומת מי שהוא בכלל כל שוכב הוא נכלל גם במכשפה לא תחיה.

שמואל אומר שר"א אסר כלאים לבן נח שכתוב את חוקותי תשמרו חוקים שחקקתי לך כבר בהמתך לא תרביע כלאים ושדך לא תזרע כלאים, וכמו שבהמתך נאסרה בהרבעה כך שדך נאסר בהרכבה וכמו שבבהמתך נאסר גם בחו"ל כך גם בשדך נאסר גם בחו"ל, ובפסוק ושמרתם את חוקותי ואת משפטי אין לפרש חוקות שחקקתי כבר כי כתוב ושמרתם את חוקתי שנאמרו עכשיו אך תשמרו הכוונה למה שכבר נחקק בעבר.

רב אחא בר יעקב אומר שחייב ברכת השם הוא רק בשם בן ד' אותיות ולכאורה זה פשוט במשנה שכתוב יכה יוסי, יש לומר שלא נאמר שזה סתם דוגמא של שם קמ"ל שבאמת רק בד' אותיות, וללישנא בתרא רב אחא הוכיח שגם שם בן ד' אותיות נקרא שם ולכאורה זה פשוט שכתוב יוסי יש לומר שהיינו אומרים שחייב רק בשם גדול בן מ"ב ונקטו סתם שם לדוגמא קמ"ל שחייב כבר בד' אותיות.

הדיינים עומדים בעת העדות של ברכת השם אמר ר' יצחק בר אמי שזה כמו שכתוב ואהוד בא אליו והוא יושב בעליית המקרה אשר לו לבדו ויאמר אהוד דבר אלוקים לי אליך ויקם מעל הכסא וק"ו שעגלון היה מלך נכרי וידע רק בכינוי ק"ו בישראל שכששומעים שם המפורש שיש לעמוד,

שב"ד קורעים יש ללמוד ממה שכתוב ויבא אליקים בן חלקיה ושבנא הסופר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים ויגידו לו את דברי רבשקה.

שלא מאחים את הקריעה יש ללמוד גז"ש קריעה קריעה שכתוב ואלישע רואה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד ויחזק בבגדיו ויקרעם לשנים קרעים ואם כתוב יקרעם לשנים ודאי הכוונה קרעים וכתוב קרעים ללמד שהקרע לא מתאחה לעולם.

שנו בברייתא שבין השומע ובין השומע מהשומע חייב לקרוע והעדים לא חייבים לקרוע כי כבר קרעו כששמעו, ויש להקשות אך ששמעו יהיו חייבים כי הם עכשיו שומעים שוב, ויש לומר שכתוב בפסוק ויהי כשמוע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו והם לא קרעו שוב.

רב יהודה אומר בשם שמואל שמי ששומע אזכרה מפי עכו"ם לא חייב לקרוע ומה שקרעו על רבשקה כי הוא היה ישראל מומר, עוד אמר רב יהודה בשם שמואל שקורעים רק על שם המיוחד ולא על כינוי, ולא כדעת ר' חייא שאמר השומע אזכרה בזמן הזה לא חייב לקרוע שאם לא כן כל הבגד יתמלא קרעים ולא מדובר בישראל כי הרי אינם מופקרים לכך אלא ודאי מדובר בעכו"ם והרי הם לא מכירים בשם המיוחד אלא ודאי החיוב הוא גם בכינוי ורק בזמן הזה לא קורעים אך בעבר היה בכינוי חיוב קריעה.

העד השני אומר אף אני כמוהו ר"ל מוכיח מכך שעדות כזו כשרה בדיני ממונות ובדיני נפשות ורק עשו מעלה לפרט את העדות, ולגבי ברכת השם העמידו על דין תורה שאם נאמר שעדות כזו פסולה איך מתקנים להרוג אדם כשאי אפשר לקבל עדות כדניה.

מה שכתוב והשלישי אומר אף אני כמוהו זה כדעת ר"ע שמקיימים שלש עדים לשנים.

עמוד ב משנה בע"ז בין העובד בין המזבח בין המקטיר ובין המנסך ובין המשתחה ובין המקבלו עליו לאלוה ובין האומר אלי אתה חייב, אך מגפף מנשק מכבד מרביץ סך מלביש ומנעיל עובר רק בלאו וכן הנודר לשמו והמקיים לשמו עובר בלאו, הפוער עצמו לפעור חייב שזוהי עבודתה וכן הזורק אבן למרקוליס חייב. **גמרא** ר' ירמיה מבאר שהמשנה מבארת בין העובד כדרכה וכן מזבח מקטיר מנסך ומשתחה חייב גם שלא כדרכה, אך קשה שהמשנה לא מונה זורק ואביי אומר שזה כלול במנסך שכתוב בל אסיך נסכיהם מדם.

הברייתא לומדת שהפסוק זובח יחרם לא מדבר בזובח קדשים בחוץ כי כתוב לאלוהים, ומקטר ומנסך לומדים ממה שכתוב בלתי לה לבדו וריקן את כל העבודות מלעבוד לע"ז ומותר רק לשם המיוחד וזביחה קיימת בעבודת פנים והשתחואה לומדים מהפסוק וילך ויעבוד אלוהים אחרים וישתחו להם, וכתוב אח"כ והוצאת את האיש ההוא ושם כתוב עונש, ואזהרה יש ללמוד מהפסוק כי לא תשתחוה לאל אחר ואין לרבות מגפף מנשק ומנעיל כי כתוב זביחה והיא היתה בכלל העבודות ויצאה להקיש אליה שחייב רק כמו זביחה היא עבודת פנים, והשתחואה למדו בפני עצמה אך על נישוק שאינו בפנים אינו חייב.

יש להקשות כמה שכתוב בברייתא שהיינו אומרים שזובח הכוונה לקדשים בחוץ הרי זה רק כרת, ויש לומר שהיינו אומרים שכשהתרו בו יהיה סקילה ורק כשלא התרו כרת, קמ"ל שאינו במיתה.

רבא בר רב חנן הקשה לאביי שנלמד מהשתחואה ללמד על הכלל שחייב גם כמה שאינו עבודת פנים ומה שכתוב זובח הוא ללמד שמחשבים מעבודה לעבודה כמו שנחלקו לגבי שוחט בהמה לזרוק דמה לעכו"ם או להקטיר חלבה לעכו"ם.